

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

Prameny tabulek a grafů: ČNB, ČSÚ, Eurostat

C.1 Ekonomický výkon

Minulý vývoj HDP

Sezónně očištěný reálný HDP³ se v 1. čtvrtletí 2013 mezičtvrtletně propadl o překvapivých 1,3 % (*proti stagnaci*), a ekonomika se tak od 4. čtvrtletí 2011 stále nacházela v recesi. Meziročně se ekonomický výkon snížil o 3,0 % (*proti 1,9 %*).

Spolu se zveřejněním čtvrtletních národních účtů za 1. čtvrtletí 2013 došlo k podstatným revizím minulých dat, z nichž vycházela dubnová predikce. Základní přehled změn pro vybrané složky užití HDP uvádíme v Tabulce C.1.1. Z ní je patrné, že podle původní datové základny docházelo ve 2. polovině minulého roku ke zpomalování mezičtvrtletních poklesů HDP. S novými daty je však taková interpretace hůře obhajitelná. Meziroční změny HDP byly revidovány jen minimálně, došlo však k podstatným úpravám u některých složek užití. Dynamika reálné spotřeby domácností byla výrazněji revidována směrem vzhůru, zatímco u tvorby hrubého fixního kapitálu došlo k revizím směrem dolů. Značně se změnil také růst vývozu a dovozu ve 4. čtvrtletí 2012.

Ekonomická recese se projevila také poklesem hrubé přidané hodnoty. Ta se v 1. čtvrtletí 2013 meziročně reálně snížila o 2,6 %, což v mezičtvrtletním srovnání (na sezónně očištěných datech) odpovídalo poklesu o 0,4 %. Podstatně hlubší mezičtvrtletní propad HDP tak lze interpretovat jako důsledek výrazného snížení salda čistých daní, kde se, obdobně jako na počátku roku 2012, projevilo předzásobením cigaretovými kolky při zvýšení sazeb spotřebních daní.

K meziročnímu poklesu reálného HDP v 1. čtvrtletí 2013 přispěly jak výdaje na konečnou spotřebu a tvorba hrubého kapitálu, tak zahraniční obchod. V rámci výdajů na konečnou spotřebu se o 0,8 % (*proti 1,7 %*) snížila spotřeba domácností, zatímco spotřeba vlády vzrostla o 1,1 % (*proti poklesu o 0,1 %*). K poklesu tvorby hrubého kapitálu o 11,9 % (*proti 6,1 %*) přispělo jak snížení tvorby hrubého fixního kapitálu o 5,6 % (*proti 2,4 %*), tak meziroční propad zásob a cenností (v cenách roku 2005) o 23 mld. Kč (*proti 17 mld. Kč*).

V 1. čtvrtletí 2013 došlo rovněž k reálnému poklesu vývozu o 4,6 % (*proti růstu o 0,8 %*) a dovozu o 4,7 % (*proti růstu o 0,4 %*).

Tabulka C.1.1: Revize HDP a jeho složek

meziroční reálné růsty v % (není-li uvedeno jinak), difference v p. b.

	2012			
	Q1	Q2	Q3	Q4
Hrubý domácí produkt				
<i>mezičtvrtletní růsty v %, sezónně očištěno</i>				
červen 2013	-0,5	-0,5	-0,3	-0,3
březen 2013	-0,5	-0,6	-0,4	-0,2
difference	0,0	0,1	0,2	-0,2
Hrubý domácí produkt				
červen 2013	-0,1	-1,7	-1,7	-1,3
březen 2013	-0,1	-1,8	-1,8	-1,4
difference	0,0	0,0	0,1	0,1
Výdaje domácností na spotřebu				
červen 2013	-1,7	-2,9	-2,7	-3,2
březen 2013	-2,6	-3,7	-3,9	-3,9
difference	0,9	0,7	1,2	0,8
Výdaje vládních inst. na spotřebu				
červen 2013	-2,6	-2,2	-0,9	0,6
březen 2013	-2,2	-2,0	-0,4	0,5
difference	-0,4	-0,2	-0,5	0,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu				
červen 2013	0,1	-1,0	-3,9	-5,4
březen 2013	1,5	-0,1	-3,4	-4,1
difference	-1,3	-0,9	-0,5	-1,3
Vývoz zboží a služeb				
červen 2013	7,3	2,3	3,4	3,1
březen 2013	7,4	2,4	3,6	2,2
difference	-0,1	-0,1	-0,1	0,9
Dovoz zboží a služeb				
červen 2013	4,8	1,7	-0,5	3,1
březen 2013	4,8	1,7	-0,6	1,7
difference	0,0	0,0	0,2	1,4

Sezónně očištěná spotřeba domácností v 1. čtvrtletí 2013 mezičtvrtletně vzrostla o 1,7 %, což bylo z hlediska její struktury způsobeno především silným meziročním růstem výdajů na předměty dlouhodobé spotřeby. Vzhledem k tomu, že je tato část celkové spotřeby značně volatilní, je obtížné uvedený vývoj interpretovat jako přesvědčivý signál zlepšení.

V zásadě nepatrný mezičtvrtletní reálný přírůstek v témže období bylo možné pozorovat i u tvorby hrubého fixního kapitálu. Zde však současně došlo k dalšímu meziročnímu reálnému poklesu všech klíčových typů investic. Navíc je třeba upozornit na

³ Není-li uvedeno jinak, nejsou data komentovaná v textu očištěná o sezóny a pracovní dny.

skutečnost, že mezičtvrtletní relativní změny reálné spotřeby domácností a tvorby hrubého fixního kapitálu vykazují *ex post* v důsledku revizí značnou nestabilitu.

Po revizi dat ročních národních účtů, zveřejněné dne 30. 4. 2013, došlo ke změně pohledu na chování úspor domácností, které hrají důležitou roli při interpretaci vývoje spotřeby domácností. Do uvedené revize dat ročních účtů byly v posledních letech pozorovány velmi silné přírůstky míry hrubých úspor domácností, což umožňovalo reálné poklesy spotřeby domácností interpretovat z velké části jako odklad současné spotřeby (nižší mezní míra časových preferencí či vyšší míra averze vůči riziku), anebo jako omezení spotřeby v důsledku splácení dluhů naakumulovaných v minulosti (z hlediska významu národně účetních kategorií může obojí vést k růstu úspor). Po revizi však pozorujeme nárůst míry hrubých úspor z 9,5 % v roce 2008 na 11,4 % v roce 2009, potom následný pokles na 10,9 % (*proti malému zvýšení na 11,5 %*), resp. 10,0 % (*proti 9,8 %*) v letech 2010 a 2011 a v zásadě mírný růst na 11,2 % v roce 2012⁴. Prostor pro vysvětlení poklesu spotřeby domácností v roce 2012 a velmi slabého růstu v roce 2011 z důvodu vývoje míry úspor je po revizi dat menší a zvyrazňuje se tak přímý negativní vliv vyššího příjmového omezení domácností v uvedených letech.

Záporný příspěvek zahraničního obchodu k růstu HDP byl realizován při zlepšení směnných relací. Reálný hrubý domácí důchod v 1. čtvrtletí 2013 proto klesl relativně méně než HDP, konkrétně o 2,2 % (*proti 2,1 %*).

V nominálním vyjádření HDP v 1. čtvrtletí 2013 klesl o 1,8 % (*proti 1,5 %*).

Z pohledu důchodové struktury HDP se v 1. čtvrtletí 2013 při poklesu mezd a platů o 0,3 % (*proti růstu o 0,9 %*) náhrady zaměstnancům snížily shodně o 0,3 % (*proti růstu o 0,9 %*). Současně klesl hrubý provozní přebytek o 3,4 % (*proti 4,8 %*). Vývoj nominálních mezd začíná postupně se zpožděním sledovat negativní vývoj produktivity a celkově koresponduje s vývojem hospodářského cyklu, stejně jako dynamika hrubého provozního přebytku. Uvedené poklesy náhrad zaměstnancům a hrubého provozního přebytku současně představují snížení zdrojů pro spotřebu a investice.

Predikce HDP

Predikce HDP a jeho výdajových složek je ovlivněna obdobnými rizikovými faktory jako v dubnové predikci. Převážná většina změn vyplývá z revizí dat z národních

úctů a překvapivě negativního vývoje ekonomiky v 1. čtvrtletí 2013.

Domníváme se, že silný mezičtvrtletní pokles reálného HDP v 1. čtvrtletí 2013 byl ve značné míře jedinečný a pro 2. čtvrtletí odhadujeme mezičtvrtletní stagnaci HDP. Pro celý rok 2013 predikujeme pokles reálného HDP o 1,5 % (*proti stagnaci*). Stejně jako v dubnové predikci předpokládáme, že se ekonomika ve 2. pololetí 2013 začne pozvolna oživovat. Pro rok 2014 počítáme s růstem HDP o 0,8 % (*proti 1,2 %*). Z hlediska struktury výdajů na HDP je dominantní změnou v predikci na rok 2013 významné snížení příspěvku hrubých domácích výdajů k růstu HDP. V jejich rámci došlo především ke snížení příspěvku tvorby hrubého kapitálu, což bylo dáno jednak zmíněnou revizí dat a dále vývojem tvorby hrubého fixního kapitálu a změnou zásob a ceností v 1. čtvrtletí 2013. Kladný příspěvek salda zahraničního obchodu byl snížen pouze mírně.

Pokles spotřeby domácností v roce 2012 vycházel z negativního vývoje reálného disponibilního důchodu domácností, který klesl o 1,3 %, a z mírného růstu míry hrubých úspor. Očekáváme, že oba faktory budou působit i v roce 2013 a predikujeme pokles spotřeby domácností o 0,8 % (*proti 1,2 %*). Současně očekáváme růst míry hrubých úspor na 11,8 %. Pro rok 2014 očekáváme růst spotřeby domácností o 0,4 % (*proti 1,0 %*). Snížení predikovaného růstu vychází z nižšího předpokládaného růstu reálného disponibilního důchodu a relativně vyššího meziročního přírůstku míry úspor ve srovnání s dubnovou predikcí. Spotřebu domácností v letech 2013 a 2014 sice na rozdíl od roku 2012 bude podporovat významně nižší růst spotřebitelských cen, ten však bude především v roce 2013 doprovázen zanedbatelným růstem nominálního disponibilního důchodu.

Předpokládáme, že spotřeba vlády v roce 2013 vzroste o 0,5 % (*proti poklesu o 0,2 %*) a v roce 2014 klesne o 0,9 % (*proti 1,7 %*).

Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu chápeme jako výslednici slabé domácí poptávky, nízké dynamiky interních zdrojů financování investičních projektů, kterou můžeme vyčíst z vývoje hrubého provozního přebytku, a nízkého příspěvku vládních investic s ohledem na již zmíněnou fiskální konsolidaci. Pro rok 2013 predikujeme pokles reálné tvorby hrubého kapitálu o 5,7 % (*proti růstu o 0,9 %*) při snížení tvorby hrubého fixního kapitálu o 4,3 % (*proti 0,4 %*). Aktuální predikce v tomto ohledu reaguje především na revizi dat a dramatické snížení změny zásob v 1. čtvrtletí 2013. Pro rok 2014 počítáme s růstem tvorby hrubého

⁴ Míra úspor za 1. až 3. čtvrtletí 2012 byla revizí snížena o 1,0 p.b.

kapitálu o 1,3 % (proti 2,9 %) při poklesu tvorby hrubého fixního kapitálu o 0,6 % (proti růstu o 0,9 %).

Negativní příspěvek hrubých domácích výdajů k růstu HDP bude v roce 2013 tlumen v zásadě minimálním kladným příspěvkem zahraničního obchodu. Predikujeme pokles reálného vývozu v roce 2013 o 1,1 % (proti růstu o 1,3 %) a dovozu o 1,4 % (proti růstu o 0,9 %).

V roce 2014 by měl být růst HDP tažen pozitivním saldem zahraničního obchodu. Očekáváme, že reálný vývoz vzroste o 2,9 % (proti 3,7 %) a dovoz o 2,4 % (proti 3,5 %).

Nominální HDP v roce 2013 pravděpodobně klesne o 0,9 % (proti růstu o 0,4 %). Pro rok 2014 predikujeme růst nominálního HDP o 1,7 % (proti 2,1 %).

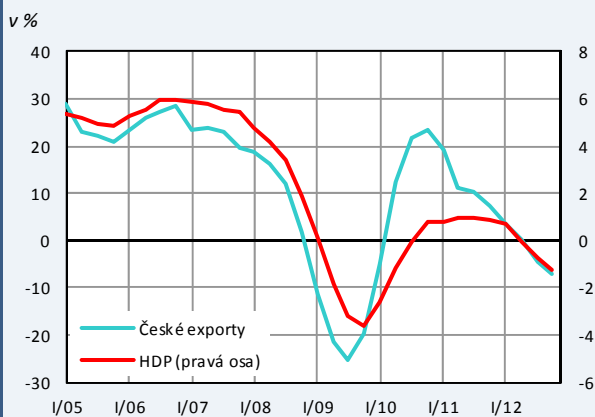
Box C.1: Přímý vliv problémových zemí eurozóny na českou ekonomiku

Českou ekonomiku lze jednoznačně charakterizovat jako velmi otevřenou (viz Graf C.1.8). Při pohledu na teritoriální strukturu našeho zahraničního obchodu přitom vyniká značná koncentrace vývozu zboží do států EU, resp. EA. Zahraniční obchod by tudíž byl jedním z kanálů, jehož prostřednictvím by případná eskalace dluhové krize v eurozóně mohla ovlivnit hospodářský vývoj v ČR. Tento box se zaměřuje pouze na možný přímý vliv problémových států eurozóny (Řecko, Portugalsko, Irsko, Itálie, Španělsko, Kypr a Slovinsko) na českou ekonomiku.

Podíl českého exportu zboží v metodice přeshraniční statistiky do výše uvedených zemí na celkovém objemu vývozu zboží od roku 2000 postupně rostl, přičemž dosavadního vrcholu dosáhl mezi 2. čtvrtletím 2007 a 1. čtvrtletím 2008, kdy se pohyboval na úrovni 9,2 %. Od dosažení lokálního maxima (8,7 %) ve 2. čtvrtletí 2010 však tento podíl setrvale klesal, a to až na 6,7 % v 1. čtvrtletí 2013. Více než polovinu (3,5 p. b.) z tohoto podílu přitom tvoří vývoz do Itálie, která je sedmým největším exportním partnerem ČR. Podíl vývozu do Španělska na celkových exportech v 1. čtvrtletí 2013 činil 2,0 %, na vývoz do zbylých výše uvedených států pak připadalo pouze 1,2 %. Pokles celkových českých vývozu by tak v přímém důsledku snížení poptávky v problémových zemích po českém exportu o 1 % neměl *ceteris paribus* přesáhnout 0,07 %. Přímý dopad na HDP by však byl díky vysoké dovozní náročnosti českého exportu zhruba poloviční.

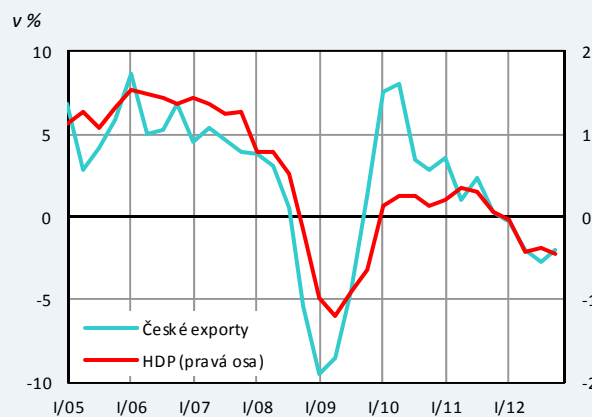
Český export zboží do vybraných zemí a nominální HDP těchto států

Graf 1: Meziroční růst

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Graf 2: Mezičtvrtletní růst

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Klouzavé korelace mezi růstem českého exportu zboží do vybraných ekonomik a růstem jejich nominálního HDP se výrazně zvýšily v období propadu obou hodnot v roce 2009. Nejsilnějšího a nejstabilnějšího vztahu je dosahováno s italskou ekonomikou z důvodu geografické blízkosti a relativně silné obchodní provázanosti. V grafech 1 a 2 uvádíme pouze kvalitativní vztah na meziročním i mezičtvrtletním růstu. V posledních čtvrtletích je v důsledku recese v ohrožených zemích eurozóny patrný pokles českého exportu do uvedených států, nicméně české firmy se s tímto poklesem zahraniční poptávky vypořádávají hledáním nových trhů. Recese v okrajových zemích eurozóny proto nemusí českou ekonomiku přímo postihnout v plném rozsahu. V závěru je nutné poznamenat, že případné nepřímé efekty v podobě ovlivnění výkonnosti ostatních zemí Evropské unie, se kterými je česká ekonomika úzce propojena, a růst rizik na finančních trzích, jsou řádově silnější.

C.2 Ceny

Spotřebitelské ceny

Meziroční růst spotřebitelských cen, který v květnu 2013 klesl na 1,3 % (*proti 2,0 %*), byl dán výhradně administrativními opatřeními. Z nich na zvýšení obou sazeb DPH o 1 p. b. k 1. 1. 2013 připadá 0,8 p. b., na dopad změn regulovaných cen 0,5 p. b. a zbývající část je dána převážně zvýšením spotřebních daní z cigaret. Cenový vývoj lze hodnotit jako značně utlumený, korespondující s dlouhou recesí.

K výraznější květnové odchylce pozorované meziroční inflace od dubnové predikce přispěla jak skupina regulovaných, tak tržních cen. Ve skupině regulovaných cen došlo v květnu k neočekávanému meziměsíčnímu snížení cen zemního plynu pro domácnosti (o 6,2 % s příspěvkem přibližně -0,2 p. b.). Ve skupině tržních cen nečekaně silně meziměsíčně zlevnily telefonické a telefaxové služby (o 3,6 % s příspěvkem odhadnutým na -0,1 p. b.). Obě tato snížení cen souvisejí s vyostřením konkurence v příslušných odvětvích.

Z hlediska jednotlivých oddílů spotřebního koše přispívaly k meziroční inflaci v květnu nejvíce ceny oddílu potraviny a nealkoholické nápoje (0,7 p. b.), které též ze všech oddílů spotřebního koše vykazovaly nejvyšší meziroční dynamiku (4,9 %).

Rok 2013 by se i přes zvýšení obou sazeb DPH měl vyznačovat mírnou inflací. Za hlavní protiinflační faktor lze označit hluboce zápornou produkční mezeru.

Letos bude inflace dána především administrativními opatřeními (viz Graf C.2.2), která se skládají z dopadů změn nepřímých daní a ze změn cen vykazovaných ČSÚ jako regulované. Zvýšení spotřební daně z cigaret, které se do CPI promítlo zatím jen nepatrně, by se mělo příspěvkem ve výši 0,1 p. b. projevit převážně na přelomu 2. a 3. čtvrtletí. Příspěvek administrativních opatření k meziročnímu růstu spotřebitelských cen v prosinci 2013 by měl dosáhnout 1,3 p. b. (*proti 1,5 p. b.*).

Očekáváme, že **průměrná míra inflace v roce 2013** dosáhne 1,6 % (*proti 2,1 %*) při prosincovém meziročním růstu 1,8 % (*proti 2,2 %*). Snížení predikce

reflektuje zejména květnové překvapivé zpomalení meziroční inflace. Dopad výrazně slabší než očekávané ekonomické aktivity v 1. čtvrtletí 2013 na predikci inflace je tlumen nižším poklesem výdajů domácností na konečnou spotřebu, než s jakým bylo počítáno v dubnové Makroekonomické predikci.

V roce 2014 by růst spotřebitelských cen měl být ovlivněn administrativními opatřeními výrazně méně než letos. V oblasti nepřímých daní počítáme pouze s dalším zvýšením spotřební daně z cigaret, jehož dopad do CPI by měl činit 0,1 p. b.

Inflace by v roce 2014 měla být i přes současnou značně uvolněnou měnovou politiku v souvislosti s jen pozvolným oživením české ekonomiky velmi mírná, nicméně by již neměla být tlumena posilováním koruny (viz Tabulka A.4.1). V meziročním vyjádření by se měla v průběhu celého roku 2014 pohybovat v dolní polovině tolerančního pásma inflačního cíle ČNB (viz Graf C.2.1). **Průměrnou míru inflace v roce 2014** odhadujeme na 1,4 % (*proti 1,7 %*) a prosincový meziroční růst na 1,8 % (*proti 1,9 %*).

Deflátoři

Deflátoři hrubých domácích výdajů, který je komplexním indikátorem domácího cenového vývoje, se v 1. čtvrtletí 2013 meziročně zvýšil o 0,4 % (*proti 0,5 %*).

Očekáváme, že deflátoři hrubých domácích výdajů v roce 2013 vzroste o 0,6 % (*proti 0,7 %*). Pro rok 2014 predikujeme růst deflátoři o 1,1 % (*proti 1,2 %*).

Hodnota **implicitního deflátoři HDP** v 1. čtvrtletí 2013 meziročně vzrostla o 1,3 % (*proti 0,4 %*). Velká odchylka predikce od skutečnosti byla způsobena překvapivým zlepšením (růstem) směnných relací o 1,0 % (*proti zhoršení o 0,3 %*).

Pro rok 2013 predikujeme růst deflátoři HDP o 0,6 % (*proti 0,4 %*), pro rok 2014 pak očekáváme jeho zvýšení o 0,9 % (*beze změny*). Růst směnných relací, k němuž došlo v 1. čtvrtletí 2013, považujeme převážně za výjimečný a predikci jejich vývoje měníme minimálně.

C.3 Trh práce

Vleklá recese se na trhu práce projevuje poněkud paradoxním způsobem. Podle očekávání sice roste (byť nikterak výrazně) počet nezaměstnaných a meziroční pokles průměrné mzdy i objemu mezd v 1. čtvrtletí 2013 se nedá vysvětlit jen na základě přesunu výplaty mimořádných odměn do 4. čtvrtletí 2012 za účelem daňové „optimalizace“, na druhé straně však i po 6 čtvrtletích recese roste zaměstnanost. To je umožněno poklesem počtu odpracovaných hodin na pracovníka a zvyšováním podílu částečných úvazků. Trh práce tedy v recesi prokazuje značnou flexibilitu.

Zaměstnanost

Zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) v 1. čtvrtletí 2013 meziročně vzrostla o 1,0 % (proti 0,2 %) zejména díky přírůstku v terciárním sektoru. Sekundární sektor však pokračoval v poklesu, jenž byl dán především zpracovatelským průmyslem.

K výraznému zvýšení počtu zaměstnanců o 2,0 % (proti 0,1 %) došlo nejspíše v důsledku nárůstu příležitostného zaměstnávání (formálního i neformálního), neboť takto vysokému růstu neodpovídal nárůst odpracované doby. U části dotazovaných, ve skutečnosti zapojených do švarcsystému, však nelze vyloučit preferenci deklarování kategorie „zaměstnaní“, neboť podnikové statistiky nadále vykazovaly pokles počtu osob v zaměstnaneckém poměru. Část poklesu počtu sebezaměstnaných je možné vysvětlit také skutečným ukončováním podnikatelských aktivit v důsledku recese. Nepříznivé hospodářské podmínky se projevovaly v pokračujícím poklesu počtu zaměstnavatelů (trvajícím již od poloviny roku 2011).

Domníváme se, že stávající vysoký počet osob vykazující v šetřeních status „zaměstnaný“ neodpovídá ekonomické situaci, a možnosti pro udržení stávající zaměstnanosti s racionalizací trvalé zaměstnanosti a nezbytnou snahou o růst produktivity postupně pominou.

Vzhledem ke zpožděnému dopadu recese očekáváme pro rok 2013, po zohlednění výsledku 1. čtvrtletí, nárůst zaměstnanosti o 0,5 % (proti poklesu o 0,2 %). Pro rok 2014 již přepokládáme mírný meziroční pokles zaměstnanosti o 0,2 % (proti stagnaci).

Podíl zaměstnanosti na populaci ve věku 15–64 let vykazuje od počátku roku 2010 stabilní a silný růst, a to bez ohledu na výkonnost ekonomiky. V 1. čtvrtletí 2013 se meziročně zvýšil o 1,3 p. b. na 68,0 % (proti 67,4 %). Až téměř neuvěřitelně vyznívá fakt, že v období vleklé

a poměrně hluboké recese šlo o největší meziroční nárůst za období existence VŠPS od roku 1993. Zvýšená zaměstnanost se nejvíce projevila u osob nad 45 let, a to zejména ve věkové skupině 60–64 let.

Míra ekonomické aktivity (15–64 let) vzrostla v 1. čtvrtletí 2013 v meziročním srovnání o 1,6 p. b. na 72,3 %. Tato hodnota je důsledkem rostoucí motivace domácností kompenzovat formálními i neformálními výdělečnými aktivitami skutečný (či očekávaný) pokles disponibilního důchodu.

Ke zvyšování míry participace také významně přispívá změna demografické struktury (viz Graf B.1.7). Tento vývoj by přitom měl pokračovat i v následujících letech.

Nezaměstnanost

Sezónně očištěná registrovaná nezaměstnanost v 1. pololetí 2013 potvrdila růstovou tendenci. (na lednový nárůst měla rovněž vliv prezidentská amnestie a následná registrace propuštěných vězňů na úřadech práce). Nárůst registrované nezaměstnanosti byl již od začátku roku dán kombinací zvyšujícího se počtu nově registrovaných i snižujícího se počtu samostatně umístěných osob (v meziměsíčním vyjádření, sezónně očištěno). Přesto nelze nárůst nezaměstnanosti vzhledem k délce trvání a hloubce recese považovat za dramatický.

Míra nezaměstnanosti podle VŠPS (ve věku 15+) dosáhla v 1. čtvrtletí 2013 hodnoty 7,4 % (proti 7,8 %). Nižší nárůst nezaměstnanosti v tomto pojetí byl dán četnějším výdělečným zapojením osob mimo pracovní poměr.

V důsledku nižšího než očekávaného nárůstu počtu nezaměstnaných v 1. čtvrtletí 2013 počítáme s růstem míry nezaměstnanosti VŠPS na 7,5 % (proti 7,6 %) v roce 2013 a na 7,6 % (proti 7,7 %) v roce 2014, kdy by sezónně očištěná míra nezaměstnanosti měla dosáhnout vrcholu.

Mzdy

Mzdový vývoj byl v 1. čtvrtletí jak u objemu mezd (metodika národních účtů) tak i průměrné mzdy ovlivněn zejména nad očekávání velkým rozsahem přesunu vyplacených odměn do 4. čtvrtletí 2012. Tento přesun byl důsledkem snahy vysokopříjmových obyvatel vyhnout se tzv. solidární dani, tedy od roku 2013 zavedenému zdanění příjmů nad stropy sociálního a zdravotního pojištění.

Průměrná nominální mzda (podniková, přepočtená na plný úvazek) v 1. čtvrtletí 2013 poprvé od začátku

šetření meziročně poklesla, a to o 0,4 % (*proti růstu o 1,7 %*). Došlo ke kombinaci vyššího než předpokládaného objemu vyplacených odměn, spojeného s úspornější politikou soukromého sektoru v souvislosti se zhoršující se hospodářskou situací. Tuto politiku je možno dokladovat na nízkém nárůstu průměrné mzdy ve zpracovatelském průmyslu (0,8 %). Odvětví s nejvyšším objemem mimořádných odměn zaznamenala v 1. čtvrtletí značný pokles průměrné mzdy. Příkladem může být peněžnictví a pojišťovnictví, kde se ve 4. čtvrtletí 2012 průměrná mzda meziročně zvýšila o 23,2 %, zatímco v 1. čtvrtletí 2013 vykázala meziroční pokles o 11,1 %.

V důsledku těchto diskrečních změn v kombinaci se zhoršenou hospodářskou situací snižujeme odhad

meziročního růstu nominální mzdy v roce 2013 na 0,8 % (*proti 1,8 %*).

Objem mezd (metodika národních účtů, domácí koncept) v 1. čtvrtletí 2013 taktéž meziročně poklesl, konkrétně o 0,3 % (*proti růstu o 0,9 %*), přičemž se i zde projevily efekty daňové optimalizace. Výraznějšímu poklesu však zabránil pokračující nárůst počtu zaměstnanců. Z podobných důvodů jako u průměrné mzdy očekáváme jen mírný růst objemu mezd a platů o 0,7 % (*proti 1,4 %*). Pro rok 2014 již předpokládáme růst objemu mezd a platů o 2,1 % (*proti 2,7 %*), zejména díky očekávané příznivější situaci soukromého sektoru. Naopak objem mezd a platů ve vládním sektoru by i v roce 2014 měl zůstat víceméně konstantní.

C.4 Vztahy k zahraničí

(v metodice platební bilance)

Vnější nerovnováha, vyjádřená poměrem salda běžného účtu k HDP, dosáhla v 1. čtvrtletí 2013 v ročním vyjádření $-2,5\%$ (*proti $-2,4\%$*), a meziročně se tak zlepšila o 0,6 p. b. Obchodní bilance se zlepšila o 1,1 p. b. a bilance běžných převodů o 0,2 p. b., na druhou stranu se však o 0,2 p. b. snížil přebytek bilance služeb a schodek bilance výnosů vzrostl o 0,4 p. b.

Po slabém růstu exportních trhů⁵ v roce 2012 (o 0,8 %) došlo v 1. čtvrtletí 2013 k jejich poklesu o 0,9 %. Stagnace, resp. pokles, ekonomik hlavních obchodních partnerů ČR se odrážela i v útlumu zahraničního obchodu. Obrat k jeho postupnému oživení a návrat k růstu exportních trhů předpokládáme nejdříve ke konci roku 2013. V letošním roce by tak exportní trhy mohly poklesnout o 1,3 % (*proti 0,1 %*), pro rok 2014 však počítáme s mírným oživením světové ekonomiky, doprovázeným růstem exportních trhů o 2,2 % (*proti 2,6 %*). Růst exportní výkonnosti, který indikuje změnu podílu objemu českého zboží na zahraničních trzích, by se letos měl zpomalit na 0,1 % (*proti 1,0 %*), v příštím roce by ale mohlo dojít k mírnému zrychlení růstu na 0,8 % (*proti 0,9 %*).

Zhoršení vnějšího prostředí se spolu se slabou domácí poptávkou v posledních dvou letech promítlo do zpomalování růstu zahraničního obchodu, objem vývozu i dovozu pak v 1. čtvrtletí 2013 přešel do poklesu. V dalším průběhu roku 2013 počítáme s postupným obratem k velmi pozvolnému růstu objemu zahraničního obchodu. Přebytek obchodní bilance v roce 2013 odhadujeme na 4,0 % HDP (*proti 4,1 %*), v roce 2014 pak na 4,1 % HDP (*proti 4,3 %*).

Schodek palivové bilance (SITC 3) dosáhl v 1. čtvrtletí 2013 v ročním vyjádření $-4,8\%$ HDP (*proti $-4,9\%$*). Vzhledem ke scénáři cen ropy předpokládáme, že v průběhu let 2013 a 2014 dojde k poklesu cen paliv a

snížení schodku palivové bilance, který by tak v roce 2013 mohl dosáhnout 4,7 % HDP (*proti 4,8 %*) a v roce 2014 4,4 % HDP (*proti 4,3 %*).

Růst nákupu služeb ze zahraničí více než dva roky převyšoval jejich prodeje (v ročních úhrnech), přebytek bilance služeb tak po většinu tohoto období klesal. Od konce roku 2012 se zpoždování vývozu za dovozem zpomalilo, když se výrazně zvýšil přebytek bilance tzv. ostatních služeb při silném růstu příjmů i výdajů. Bilance dopravních služeb v zásadě stagnovala, pouze malý růst přebytku vykazovala bilance cestovního ruchu. Celkový přebytek bilance služeb v 1. čtvrtletí 2013 v ročním vyjádření meziročně klesl o 0,2 p. b. na 1,4 % HDP (*proti 1,3 %*). Přebytek bilance služeb by letos mohl zůstat na úrovni 1,4 % HDP (*proti 1,1 %*), v roce 2014 by se mohl nepatrně zvýšit na 1,5 % HDP (*proti 0,9 %*).

Schodek bilance výnosů, která zahrnuje reinvestované a repatriované zisky zahraničních investorů, se na roční bázi v 1. čtvrtletí 2013 meziročně prohloubil o 0,4 p. b. a dosáhl 7,9 % HDP (*proti 7,6 %*). Došlo k poměrně výraznému nárůstu odlivu investičních výnosů v podobě dividend vyplácených zahraničním vlastníkům tuzemských přímých investic. Na druhé straně se zlepšila bilance náhrad zaměstnancům, která má však na celkovou bilanci výnosů podstatně menší vliv. Očekáváme, že růst schodku bilance výnosů bude pokračovat a dosáhne 8,2 % HDP v roce 2013 (*proti 7,7 %*) a 8,3 % HDP (*proti 7,8 %*) v roce 2014.

V uvedených souvislostech předpokládáme, že v roce 2013 dojde ke zlepšení salda běžného účtu na $-2,3\%$ HDP (*beze změny*), pro rok 2014 počítáme s deficitem BÚ ve výši 2,4 % HDP (*proti 2,3 %*). Schodek běžného účtu v tomto rozsahu nezakládá žádná rizika pro vznik makroekonomické nerovnováhy.

⁵ Vážený průměr růstu dovozu zboží sedmi nejvýznamnějších obchodních partnerů (Německo, Slovensko, Polsko, Rakousko, Francie, Velké Británie a Itálie).

C.5 Mezinárodní srovnání

Srovnání za období do roku 2012 včetně vychází ze statistik Eurostatu, od roku 2013 jsou použity vlastní propočty na bázi reálných směnných kurzů.

Při využití metody parity kupní síly se porovnávání ekonomického výkonu jednotlivých zemí v rámci EU provádí v PPS (standardech kupní síly). PPS je umělá měnová jednotka, která vyjadřuje množství statků, které je v průměru možné zakoupit za 1 euro na území EU27 po kurzovém přepočtu u zemí, které používají jinou měnovou jednotku než euro. V roce 2012 činila parita kupní síly ČR podle aktualizovaných údajů Eurostatu 18,03 CZK/PPS v porovnání s EU27 či 17,31 CZK/EUR v porovnání s EA12.

V roce 2009 se v důsledku hospodářské krize absolutní úroveň HDP na obyvatele při přepočtu pomocí **běžné parity kupní síly** ve všech sledovaných zemích s výjimkou Polska snížila. Zatímco většina států se z krize postupně zotavila, v Řecku propad absolutní ekonomické úrovně pokračuje již pátým rokem v řadě. K mírnému poklesu došlo v letech 2011 a 2012 také v Portugalsku. V obou uvedených zemích a ve Slovinsku se kromě absolutní úrovně snížila rovněž relativní ekonomická úroveň vůči EA12. Největší propad zaznamenalo Řecko, kde celková výše poklesu v období let 2009 až 2012 dosáhla 16 p. b. Ekonomická úroveň v porovnání s průměrem zemí EA12 se naopak nejrychleji zvyšuje v pobaltských státech, v letech 2013 a 2014 by však tempo reálné konvergence mělo mírně zpomalit.

V ČR dosáhla ekonomická úroveň HDP na obyvatele při přepočtu pomocí běžné parity kupní síly v roce 2012 přibližně 20 200 PPS, což odpovídalo 73 % ekonomické úrovně EA12. Po období konvergence, kdy se v letech 2000–2007 relativní ekonomická úroveň ČR vůči EA12

zvýšila o 13 p. b., dochází od roku 2010 k její stagnaci či velmi mírnému snižování. V roce 2013 by se relativní ekonomická úroveň ČR kvůli hospodářskému poklesu mohla snížit o 1 p. b. na 72 % průměru EA12 a na této úrovni by měla setrvat i v roce 2014.

Alternativní přepočet HDP na obyvatele prostřednictvím běžného **směnného kurzu** bere v úvahu tržní ocenění měny a z něho vyplývající různou úroveň cenových hladin. Tento ukazatel v případě ČR činil v roce 2012 cca 14 500 EUR, tedy polovinu úrovně EA12. Z důvodu očekávaného mírného znehodnocení koruny předpokládáme pro rok 2013 mírný pokles absolutní i relativní úrovně.

Pokud jde o srovnání cenových hladin, v ČR se v roce 2012 **komparativní cenová hladina HDP** snížila o 1 p. b., a dosáhla tak 69 % průměru EA12. Očekávaný mírný pokles komparativní cenové hladiny o další 2 p. b. v roce 2013 by měl napomoci k udržení konkurenceschopnosti české ekonomiky.